

**ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА**

Освітньо-професійна програма Економіка підприємства
Спеціальність 051 Економіка
Ступінь вищої освіти Магістр

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри _____
д.е.н., професор Макаренко П. М.
03 грудня 2018 року

**МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА
РОБОТА**

на тему: «ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКОРИСТАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ» (НА МАТЕРІАЛАХ ПП «ІМЕНІ
КАЛАШНИКА» ПОЛТАВСЬКОГО РАЙОНУ)

виконала здобувач вищої освіти денної форми навчання

Павленко Тетяна Володимирівна

Керівник магістерської дипломної роботи,
к. і. н. доцент

Помаз Ю.В.

Полтава – 2018 року

**ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА**

Павленко Тетяна Володимирівна

**ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
УГІДЬ (НА МАТЕРІАЛАХ ПП «ІМЕНІ КАЛАШНИКА»
ПОЛТАВСЬКОГО РАЙОНУ)**

**Освітньо-професійна програма Економіка підприємства
Спеціальність 051 Економіка
Ступінь вищої освіти Магістр**

РЕФЕРАТ
магістерської дипломної роботи на здобуття
кваліфікації – «Магістр економіки»

Полтава – 2018 року

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел (94 найменування), додатків. Основний зміст викладений на 121 сторінках основного тексту. Робота містить 36 таблиці, 1 рисунок та 5 додатків.

Основний зміст роботи

У першому розділі «Теоретико-методичні основи оцінки ефективності використання сільськогосподарських угідь підприємств» визначена сутність та значення земельних ресурсів в підприємстві, опрацьовані підходи до визначення поняття «раціональне використання земельних ресурсів», досліджена організація використання земельних ресурсів у підприємствах, розкриті підходи до визначення ефективності та інтенсивності використання сільськогосподарських угідь.

У другому розділі «Оцінка ефективності використання сільськогосподарських угідь у підприємствах Полтавського району» здійснена економічна оцінка використання земельних ресурсів підприємств Полтавського району та досліджена ефективність та інтенсивність використання сільськогосподарських угідь. Для аналізу були використані середньорайонні дані підприємств Полтавського району, базовим підприємством є ПП «Імені Калашника».

У третьому розділі «Шляхи підвищення ефективності використання сільськогосподарських угідь підприємства» проведена оптимізація посівних площ підприємства, обґрунтована економічна ефективність упровадження раціональної сівозміни, ґрунтозахисної технології та закупівлі нової техніки. Здійснений прогноз зміни коефіцієнта родючості ґрунтів при впровадженні стрип-тілл технології, запропоноване введення нових високоврожайних й менш виснажливих ґрунти сортів сільськогосподарських культур.

Висновки

Земельні ресурси є основою матеріального і духовного виробництва. Від характеру і рівня ефективності використання землі залежить розвиток продуктивних сил, масштаби виробництва і матеріальний добробут народу. Ефективність використання земельних ресурсів має велике значення для аграрних підприємств, адже їх можна використовувати як природний ресурс, так і засіб виробництва.

Проаналізувавши формування та використання земельних ресурсів з економічної точки зору у ПП «Імені Калашника» Полтавського району з теоретичної та практичної точки зору можна зробити наступні висновки:

Площа сільськогосподарських угідь, яку використовує ПП «Імені Калашника», зменшилась у 2017 р. у порівнянні з 2013 р. на 343 га (7,5 %), що пов'язано із зменшенням орендованих земельних угідь. Зменшилась площа ріллі на 202,3 га (5,6 %) та площа пасовищ майже на 140,7 га (71,8 %).

Виробничий напрям підприємства можна визначити як молочно-зерновий з розвиненим виробництвом насіння соняшнику. Коефіцієнт спеціалізації низький, що свідчить про значну кількість продукції яку виробляє підприємство.

Збільшується прибуток від реалізації у 2017 р. у порівнянні з 2013 р. на 1,9 млн. грн (у 4,1 рази). Рівень рентабельності по підприємству збільшився у 2017 р. у порівнянні з 2013 р. на 10,2 відсоткових пунктів.

Площа сільськогосподарських угідь ПП «Імені Калашника» у 2017 р. становить 5,4 % від загальної площі підприємств Полтавського району, у тому числі площа ріллі становить 5,77 %.

Найбільшу частку у структурі посівних площ у 2017 р. займають зернові та зернобобові культури – 71,3%. Найменше у структурі посівних площ займають овочі відкритого ґрунту – 0,01%.

Показники ефективності використання сільськогосподарських угідь, показують, що протягом досліджуваного періоду вони зростають, за рахунок збільшення виробництва продукції, валового доходу та прибутку. Показник землевіддачі зростає у досліджуваному періоді на 27,28 тис. грн. (у 4 рази). Проте показник землемісткості зменшився у 2017 р. у порівнянні з 2013 р. на 0,09 тис. грн. (75,6 %).

Перше місце по прибутковості у ПП «Імені Калашника» займають зернові культури, так як прибуток у 2017 р. зростає у порівнянні з 2013 р. майже у 10 разів, а також провідне місце серед прибуткових культур, зокрема технічних, займає – соняшник, прибуток у 2017 р. становить 8 млн. грн

На основі здійснених досліджень пропонується ряд заходів, спрямованих на раціональне та ефективне використання земельних ресурсів ПП «Імені Калашника» Полтавського району Полтавської області:

1. Оптимізувати структуру посівних площ, яка буде економічно та екологічно доцільною. За рахунок оптимізації посівних площ підприємства збільшиться виробництво соняшника, ріпака озимого та ярого, цукрових буряків та овочів. Резерв збільшення валового прибутку у ПП «Імені Калашника» складе 3790,84 тис. грн. валової продукції, ефективність валового виробництва складе 5,61%.

2. Змінити технологію обробітку ґрунту на сучасну технологію – STRIP-TILL. При впровадженні технології STRIP-TILL ПП «Імені Калашника» збільшить врожай зернових культур на 1,61 ц/га (4%). Зменшаться виробничі витрати на 376,25 тис. грн. (30%). Прибуток від реалізації зросте на 13 млн. грн. (у 6 разів). Рівень рентабельності зросте на 52,3 відсоткових пункти.

3. Для застосування технології стрип-тілл у ПП «Імені Калашника» пропонується закупити агрегат для обробітку ґрунту – Gladiator (Krause). Даний агрегат показує більш потужні технічні характеристики. Вартість новітньої сільськогосподарської техніки є вищою в 1,5-3 рази ніж в трактора Т-150К. Також, збільшується норма виробітку за зміну до 168,90 га у порівнянні з 158,50 га. Щодо витрат палива за зміну цією технікою, то ці витрати зменшується до 17-25 л, тобто новітня сільськогосподарська техніка є більш енергоефективною та економною.

4. Для дослідження та прогнозування коефіцієнта родючості ґрунтів при впровадженні ґрунтозахисної технології за допомогою моделей тренду доцільно використовувати лінійну модель тренду, так як ця модель більш

точно показує та порівнює фактичні і теоретичні значення коефіцієнта родючості ґрунтів та має високий коефіцієнт детермінації $R^2=0,99$, що у порівнянні з іншими моделями найближче до 1 та свідчить про якість вибраної моделі. В результаті отримано прогнозне значення коефіцієнта родючості ґрунтів при впровадженні ґрунтозахисної технології в ПП «Імені Калашника» Полтавського району за допомогою лінійної моделі тренду на 2019 р. 0,96 %, тобто відбувається зростання цього коефіцієнта на 0,03% у порівнянні з 2017 р.

5. Також для підвищення врожайності пропонується ввести нові сорти. Резерв збільшення обсягів виробництва у натуральному виразі становитиме: пшениця – 2020,15 ц, кукурудза – 1344,81 ц, ячмінь – 526,12 ц, горох – 350,07 ц, сояшник – 906,89 ц, соя – 97,06 ц, ріпак озимий – 469,4 ц. Резерв збільшення валового прибутку становить: пшениця на 790,62 тис. грн, кукурудза – 395,92 тис. грн, ячмінь – 258,55 тис. грн, горох – 229,33 тис. грн, сояшник – 360,11 тис. грн, соя – 46,39 тис. грн, ріпак озимий – 258,63 тис.грн.

6. Для покращення соціальної та екологічної ефективності використання земельних ресурсів пропонується запровадити систему моніторингування та рейтингування, що дасть змогу виявити та усунути чинники, які погіршують стан соціальної та екологічної ефективності використання земельних ресурсів та дозволить знайти методи для її усунення.

Список публікацій здобувача

1. Павленко Т. В. Сучасний стан та розвиток молочного скотарства в Україні. Матеріали науково-практичної конференції за підсумками проходження здобувачами вищої освіти виробничих практик. Вип. 11. Полтава: ПДАА, 2018. С. 40-42.

2. Павленко Т. В. Ефективність використання земельних ресурсів аграрних підприємств. Полтава: ПДАА. 2018. С. 240-243.

3. Павленко Т. В. Ефективність використання земельних ресурсів аграрних підприємств. Матеріали студентської наукової конференції, 26-28 квітня. Т. 1. Полтава: ПДАА. 2018. С. 123-125.

АНОТАЦІЯ

Павленко Т. В. Еколого-економічний механізм підвищення ефективності використання сільськогосподарських угідь підприємства (на матеріалах ПП «Імені Калашника»). – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Магістерська дипломна робота на здобуття ступеня вищої освіти магістр за освітньо-професійною програмою Економіка підприємства спеціальності 051 Економіка. – Полтавська державна аграрна академія, Полтава, 2018.

Досліджені теоретичні, методологічні та прикладні питання використання земельних ресурсів підприємства. Здійснено діагностику

чинників ефективності використання сільськогосподарських угідь підприємства.

Обґрунтована необхідність оптимізації посівної площі, проаналізовані шляхи підвищення ефективності використання земельних ресурсів на основі впровадження інноваційних технологій.

Ключові слова: земельні ресурси, землекористування, ґрунтозахисні технології, ефективність землекористування.

АННОТАЦИЯ

Павленко Т. В. Эколого-экономический механизм повышения эффективности использования сельскохозяйственных угодий предприятия (на материалах ЧП «Имени Калашника» Полтавский район). – Квалификационная работа на правах рукописи.

Магистерская дипломная работа на соискание степени высшего образования магистр по образовательно-профессиональной программе Экономика предприятия специальности 051 Экономика. - Полтавская государственная аграрная академия, Полтава, 2018.

Исследованы теоретические, методологические и прикладные вопросы использования земельных ресурсов предприятия. Осуществлено диагностику факторов эффективности использования сельскохозяйственных угодий предприятия.

Обоснована необходимость оптимизации посевной площади, резервы увеличения прибыли и повышении рентабельности на основе внедрения инновационных технологий.

Ключевые слова: земельные ресурсы, землепользование, посевная площадь, эффективность землепользования.

ANNOTATION

Pavlenko T. The ecological and economic mechanism to improve the efficiency of use of agricultural land of the enterprise (of the materials of the state of emergency "Name Kalashnik" of the Poltava region). – Qualification work on the rights of the manuscript.

Master's degree work for higher education master's degree in Educational-professional program Business Economics Specialty 051 Economics. – Poltava State Agrarian Academy, Poltava, 2018.

Theoretical, methodological and practical issues of land use of the enterprise. Diagnostics of the efficiency of use of agricultural land of the enterprise.

It justifies the need to optimize the cultivated area, reserves to increase profits and increase profitability through the introduction of innovative technologies.

Keywords: land resources, land use, area under crops, land use efficiency.